

Rakovszky Zsuzsa

A kegyetlen tükör

(Regényrészlet)

Mosolyogva elvettem, és még aznap este valódi érdeklődéssel fogtam hozzá az olvasáshoz..

Legelső éveimből hasztalan próbálok bármiféle emlékképet fölidézni.

Atyám, Vay László földbirtokos, ki nagyobbyszerű szerepet vitt a 48-i szabadságküzdelmekben, majd néhány esztendő t angliai emigrációban töltött, hazatérése után pedig gyóni birtokán gazdálkodott, illetve ideje nagy részében külföldön utazgatott. Anyám Benicky leány, gyöngye egészsége és érzékeny idegrendszere okán az év nagy részében a gyóni kúriában él a világtól elvonultan, csak legközelebbi rokonaival érintkezik. Anyám idegrendszerének e sajátos érzékenysége sokféle dologban megnyilvánul, legfőképp azonban a holdfénytől való irtózkodásban: derült éjszakákon, amikor erős holdvilág van, s kiváltképp telihold idején a cselédségnek szigorúan meg van hagyva, hogy gondosan hajtják be az összes spalettákat, mert ha csak egyetlen holdsugárnak is sikerült behatolnia a spaletták résén, és keskeny fénycsíkot vetett a pádimentumra, s ha akár csak a cipője orra is hozzáért véletlenül e holdcsíkok valamelyikéhez, anyám súlyos görcsökbe esett, szeme kifordult, tagjai hevesen rángtak, amire azután sok órán át tartó, mély alvás következett.

De anyámon kívül is számos tagja akadt családuknak, kinek viselkedése lélek és elme néminemű extravaganciájáról árulkodott: anyai nagyanyám testvérnénje tizenhat esztendeig nem kelt föl az ágyból valaminő képzelt betegsége hivatkozva, egy másik nagynéném elátkozottnak tekintett s egy erre a célra fenntartott, lezárt szobában helyezett el minden olyan tárgyat – sokszor értékes ékszereket vagy komoly összegeket tartalmazó pénztárcát –, amelyet valaki óvatlanul egy bizonyos, „elátkozott” asztalra helyezett. Atyám családjában több öngyilkos is akadt: kuzinjaim közül számosan a szellemidézésnek és a túlvilággal való érintkezés egyéb formáinak hódoltak.

Atyám bizonyos megfontolásokból – nehogy felnővén a gyűlölt bécsi kormány által a közös hadseregbe besoroztassam – Sarolta néven anyakönyveztetett – ezt a nevet egy korán elhunyt ikertestvérem viselte.

Mert igen, volt valaha egy ikertestvérem – noha ezenfelül jóformán semmiféle egyéb emlékem nem maradt életemnek emez elsüllyedt Atlantiszáról. De azt tudván tudom, hogy eleinte még ketten voltunk, ketten, és soha, egyetlen pillanatra

sem váltunk el egymástól. Ha mégis elszakítottak bennünket, bár csak egy percre is, ordítottunk és zokogtunk – így kellett lennie, mert azóta is minden újabb vesztesség mintha ama szörnyű elsőt idézné fel újra, amikor mintha valamely eleven testrészetem – nem is, inkább mintha létezésem gyökerének egy darabját tépték volna ki belőlem, hogy azután a megmaradt, satnya fél kínlódva próbáljon, hasztalan, újból erőre kapni. Reggel első pillantásunk a másíknak a miénkhez megszólalásig hasonló arcára esett, és este egymást átkarolva aludtunk el, boldogan, mert ilyenkor még az a csekély távolság is megszűnt közöttünk, melynek fenntartása napközben állandó erőfeszítésünkbe került mindkettőnknek, úgyannya, hogy inkább ebbe, semmint az egész napos futkározásba és játszadozásba fáradtunk bele estére. Ezt a korlátot, külön-létünknek ezt az erőszakkal fenntartott fikcióját számolta fel az álom, melynek boldogító birodalmában ledőlt minden korlát, eltűnt minden határ, és egyé váltunk újra, mint ahogyan egyek voltunk a kezdet kezdetén, valami lét előtti létben.

– No nézd csak, mint két tojás! – nevetgéltek a rokonok, ha nálunk vendégeskedtek, és a tornácon üldögélve lenéztek ránk, amint odalenn a kertben valami játékba feledkeztünk, bár legtöbbször nem is csináltunk semmit, csak boldogan dűnyögtünk egymásnak saját, külön nyelvünkön, néha ujjongó, diadalmas nevetéssel megragadtuk a másik hüvelykujját vagy bokáját, nem tudtunk betelni vele, hogy íme, itt vagyunk egymásnak mi ketten, mindig a másik keze ügyében, és semmi másra nincs is szükségünk az egész mindenségből. Néha belenéztem abba a másik arcba, amelyik ugyanolyan volt, mint az, amelyet a tükörben láttam, és tudtam: az ott én vagyok. És bár lenne tollam elég erős felidézni azoknak az első esztendőknél végtelen elevenességét: a kertet, a más-más napszakban nyíló virágokból ültetett napórát, fény és árnyék ravaszul táncoló foltjait az abroszon és a kezünk fején olyankor, amikor kinn a szabad ég alatt, a nagy diófa árnyékában reggeliztünk, a konyhakert káposztáit csipkésre rágó, narancsszínű házatlan csigákat, a hajnalt és az alkonyt, az új kiskutyát, a sötét smaragdzöld és arany színben tündöklő rózsabogarat, a cseléd lány kivörösödött kezét, amint körme hegyével föl pattintja a zöldborsó sárgászöld, félig áttetsző héját, és a selymesen sápadt, egymáshoz szorult borsószemek halk koppanással kiperegnek a tálba, s a napnak azon különös óráját, amikor még nincsen este, de nincs már délután sem, az ég már sápadozni kezd, de még nem ütötte át hártáját a mögötte terjedező sötétség – és mindezen dolgoknak külön nevet is adtunk – ezeket a neveket a felnőttek nem értették, és elnézően mosolyogtak, ha hallották, amint egymás között használjuk őket – mi pedig tudásunk magasából sajnálkozva és megvetően néztünk le rájuk, szerencsétlenekre, akiknek nincsen külön szavuk a rózsabokor kurta déli és hosszan elnyúló estéli árnyékára, az éretlen alma ízére vagy a köhögések különféle fajtáira –, és ordítva tiltakoztunk, ha ránk akarták kényszeríteni a maguk merev,

zsarnoki és halott nyelvét, ha nem akarták megengedni nekünk, hogy kígyótejnek nevezzük a mézet és jelovólónak ama különös alakú, izgó-mozgó foltokat, amelyeket a tűz fénye vetett téli éjszakákon a szobánk padlójára. De új, még névtelen dolgokat is teremtettünk a semmiből: ha senki nem figyelt ránk, megsóztuk a kávé, vagy mézbe forgattuk a hideg csirkesült darabkáit, aztán nevetéssel és undorral küszködve nyeltük e rendhagyó étkeket, és borzongó, néma gyönyörűséget éreztünk a gondolatra, hogy olyasmit ízleltünk, amit előttünk még soha senki.

De mindez még a betegség előtt volt – ami végzetes betegség előtt, amelyből én felépültem, őt azonban, testvéremet és másik feletem, elragadta. Ez a rettegett kór, a torokgyík, mintegy választóvonalat alkot a boldog, öntudatlan kora gyermekkor és későbbi életem között.

Azelőtt is voltak apróbb nyavalyáink, amelyeket mindig egyszerre kaptunk el mind a ketten, és egyszerre is lábaltunk ki belőlük. Ez is úgy kezdődött, mintha ezen ártalmatlan betegségek egyike lenne, lázzal, torokfájással, és egyre kínosabbá váló, szűnni nem akaró köhögéssel. Apám azonban alighanem már ekkor gyaníthatott valamit, mert ez a köhögés nem sok idő múltán kezdett nagyon is hasonlítani ahhoz a rekedt kakaskukorékoláshoz hasonló, rettenetes hanghoz, amely az egyik legszörnyűbb gyermekbetegség, a torokgyík csalhatatlan jele. Anyámat, gondolom, sokáig kímélni igyekezett e felismeréstől, mert attól tartott, nem lesz képes fegyelmезetten fogadni a hírt, hanem erőt vesz rajta rohamainak egyike.

Mintha tegnap történt volna, olyan élénken él emlékezetemben ama rettenetes éjszakának minden kis részlete. Ha lehunyom a szemem, most is látom magam előtt gyóni gyerekaszobánkat, a szögre akasztott kis fakardot a falon, a festett hirtaló merev, fénytelen fekete sörényét és üresen csillogó üvegszemét, amelyben ott tükröződött az ágy melletti asztalkán álló gyertya kicsinyített mása – s tisztán hallom anyám és öreganyám hangját. Őket magukat nem látom, csak a falon megmeglóbbanó, hatalmas árnyékukat, pedig ott ülnek az ágyam szélén.

– A Jablonkát hívasd! – mondotta öreganyám, gondolom, válaszként anyám kérdésére, amelyet nem hallottam, és én a gyermekek hirtelen éleslátásával rögtön tudtam, ki is légyen ez a Jablonka: az asztalos, és azért kell őt elhívatni, hogy mértéket vegyen a koporsónkhoz. – Megbízható ember: én mindig őt hívtam, ha úgy hozta a szükség...

– Fehérben! Gyereket fehérben szokás eltemetni! Csak akad valami fehér holmija? – hallottam megint nagyanyám közömbös, kissé bosszús hangját, válaszként anyám valamely suttagó kérdésére.

Sikoltani szerettem volna, mert hirtelen az a rettentő gyanúm támadt, hogy azok ketten azt hiszik, talán már meg is haltam, s ha nem bírok megmoccanni vagy hangot adni, élve fognak eltemetni. De hasztalan erőlködtem: torkomon még

halk nyöszörgést sem bírtam kipréselni, és tagjaimat mintha ólomsúly nyűgözte volna az ágyhoz: elmém éber volt, de nem bírtam megmozdulni, mintha akaratom hirtelen minden hatalmát elveszítette volna a testem felett.

– Ámbár erős, izmos gyermek ... talán megél – tette hozzá nagyanyám száraz, latolgtató hangon, s énbélem ismét belém hasított a tehetetlen rémület: vajon melyikünkről beszél?

Nyílt az ajtó, és én megint hang nélkül felsikoltottam, mert azt hittem, már meg is érkezett az az ember, az asztalos, hogy mértéket vegyen a koporsónkhoz. Ám azon nyomban el is oszlott a lidércnyomás, rémületemet édes nyugalom váltotta föl, mert az ajtón apám lépett be, vele az orvos és még egy másik férfiú – nevelóm, K. Dániel – társaságában. Azon az éjszakán volt fordulópontja betegségemnek: onnantól fogva lassanként lábadozni kezdtem, rövidesen visszanyertem a beszéd képességét, majd kis idő múltán már föl is kelhettem az ágyból. Ettől az időtől fogva többé-kevésbé világosan emlékszem mindenre, ami történt velem, de az ezt megelőző évek történései látszólag nyom nélkül elsüllyedtek a kisgyermekkor emlékezettelen homályában. Testvéremet, kit elragadott a kór, soha többé nem említette senki. Én magam sem hoztam soha szóba: talán attól féltem, éppen azal teszem véglegessé az elvesztését, ha szavakba foglalom. Közös nyelvünket is elfeledtem lassanként, s elfogadtam, hogy a dolgokat úgy kell hívni, ahogyan a felnőttek nevezik őket: az édest édesnek, és estének az estét, hogy minden dolognak határozott, éles körvonalai vannak, hogy nincsenek köztes, névtelen állapotok – de azért továbbra is úgy éreztem, jóllehet gyermeki elmém e felismerést nem volt képes szavakba foglalni, hogy minden élesen meghúzott határvonal mögött, minden szó mögött, melyet csakis egyféle módon szabad használni, s amely úgy zárja magába tulajdon jelentését, mint macskaméz a halott bogarat – hogy mindezek mögött ott ólálkodik a halál. Továbbra is szerettem a magam kotyvasztotta ételeket és azt a különös órát, amely sem nem délután, sem nem alkonyat – a lelkem mélyén bizonyos voltam benne, hogy a testvérem, ha még nem veszett el számomra végképp, egy ilyen órában fog majd visszatérni. Igen, a lelkem mélyén, a félálom és a céltalan ábrándozás kurta időszakaiban, mert azokban a percekben, amikor teljes öntudatomnál voltam, ilyesmit már nem reméltem – néha már-már magam is elhittem, hogy sohasem is létezett. Saroltának hívták, ebben az egyben azért bizonyos vagyok.

Kerék Imre

Áprily Lajosnak

nem láttalak soha
 szikár szálfegyenes öregember
 fegyvertelen vadász ki tenyeredből
 lányos őzeket ágbogas agancsú
 szarvasokat etettél ordas
 télidőben vagy madárszavú május
 napja alatt kőből kibuggyanó
 forrás fölé hajoltál
 barangolásaid közt kifigyelted
 a pizstrángos hegyipatak
 tükre alatt futó
 fürge vízirigót
 s őszapók pintyek harsány énekét
 kottáztad le pontos dallammenettel
 olvastál hurkot – vető csiganyomból
 bibliai igéket
 repülni vágytál az őszi égen
 tovahúzó vadliba csapatokkal
 olykor szívesen – látott
 vendégek költők és diákok
 gyűltek muzsikás lombú
 nyír – szalonod asztala köré
 nyáralkonyokon bámulva hosszasan
 a száraz gallyakból rakott
 tűz lobogó lángnyelveit
 míg egy – egy denevér
 szárnya surrogott az esthomályban
 vagy bagoly huholt közeli facsúcson
 nem láttalak soha
 a messzeség ködébe tűnt
 Erdély hegyeit esztenáit
 emlékeidben őrző hű poéta
 de hallom szelíd hangodat amint
 tisztán fülembé csendül
 az idő lassan forgó lemezéről

Benne rezegek még

Telt batyuját kiborítja az évszak
 a szőke füvekre:
 körte aranylik, hamvas húsát
 szilva kínálja.

Lángol a kert. Bíbor pompában
 dália izzik
 szirmát ejtve a földre utolsót
 lobban a rózsá.

Szellő szisszen, túhegyű tarló
 bökdösi talpát.
 Sztriptízt táncol a nyír,
 suhogó szoknyája lehullik.

Nagy hegyek üstöke ősze-fehérül.
 Dér csipi kéklő
 bolygóit szuronyágu kökénynek.
 Messze kolompszó

bukdos a völgyben, az őszi muzsikáját
 hallod-e, kedves?
 Benne rezegek még dallama, tűnő
 fénye nyarunknak,

benne ezüst nevetésed, zabszínű
 hajkoronád vad
 lombuhogása, s a csillaggal televert
 magas égbolt

kék kupolája alatt, a folyópart
 rezge fűágán
 összefonódó testünk tűzabroncs-
 ölelése.

Októberi terzinák

Október hónap, hordó – kongató!
Aranyló lankákról az édes terhet
szekerek hordják. Csonthéjú dió

gurul eléd a hűvös pince mellett.
Elszórt kecskecsöcsű – bilingeken
csíkos – potrohú darazsak delelnek

a buggyanó, bő létől részegen.
Meghasad a mandula keskeny tokja.
Szilvák íze idézi ínyeden

kölyökkorod édenét, visszalopva
az első csók ízéből keveset.
De sejted: röpke mámor ez, csalóka,

s túltelt édessége gyanús neked.
Kincsét kínálva bárhogy mosolyoghat
Pomóna, érzed: egyre sebesebb

körforgása a tűnő évszakoknak,
s hogy visszafele már nem vezet út.
Életed mustja rég kiforrt, s a bornak

neked csak keserű seprője jut.
De ne bánkódj. Inkább a fákat nézzed,
bár lehull vörhenyeges lobhajuk:

rostjaikban őrzik titkát a létnek.

Lakatlan csillag csöndjét

Beprogramozott-mosolyú
angyal, úristen darazsa kering
fejed fölött, kísér naponta,
füledbe duruzsol, bekapcsolja
az örök-egyhangú nagylemezt:
hogy miért a széllal szemben, minek
a kereszt, ha megvásárolható
az út a Golgotára, ha
a Kozmikus komfort józan-szelíd
polgárává avathat, ha tiéd
lehet végülis a kipreparált
vágyak gyönyörű lepkegyűjteménye,
Jákob létráján a következő fok,
s hiteget, ígér négy keréken
guruló kéjlakot, madonnaarcú
kurvát szeretkezési célra,
haza helyett lakatlan csillag
csöndjét, cserébe csak a hitedet,
csak a hajlott gerinc egyszólamú
furulyajátékát akarja, csak
zabolát makrancos akarotodra,
s hogy érdekesebb szavaid kavicsát
vesd ki a nyelved alól, fordított
Demoszthenész, felejtsd el
az emberi beszédet, vissza,
vissza a tagolatlan makogásig.

Anakreoni

Aranysörényű, füрге
csikócskám, míg ficánkolsz
tigrisszem-villantású
bor lángjától hevülten
karomban, s ősz hajamba
túr pillekönnyű ujjad:
nem érzem éveimnek
roskaszto mázsa-terhét;
hintázó melled, bársony
öled rótszín bozótja
fölszítja újra lankadt
vágyamat s jonhaimban
elárad ifju tested
megfrissítő varázsa;
mit bánom én ilyenkor:
meddig mulathatunk így,
s a Halál gyors kaszája
mikor suhintja ketté
alig-kinyílt szerelmünk
törékeny vadvirágát.

Tükörpontyok az éjszakában

Kosztolányi témájára

Bandukolva a néptelen, kihalt
éji városon át, a csendet őrző,
komoran magasodó házfalak közt,
melyek mögül mintha minden élet
elköltözött volna rég, hirtelen
megállsz egy halkereskedés előtt,
s látod a kirakat üvegfalán túl:
mint egyetlen élők az éjszakában,
tükörpontyok kerengnek, összevissza
cikázva iránytalanul, nyüzsgöve egymás
fölött, alatt a haltartó derengő
zöld vizében, csapkodva nesztelen
ezüst uszonyukkal, arany szemük
szemedbe villan a gyér lámpafényben,
s megérted akkor: ez az örökös
nyüzsgés, ez a céltalanul kavargó
tenyészet, mit életnek nevezünk,
borzalmasabb és érthetlenebb,
mint a halál végleges csöndje és
mozdulatlan, sívó szobormagánya.

Dalos Margit

Bűnjelek

Holdba vájt körömmel
csüng a nagy fekete
Vakdenevér este.
Csillagszúrásoktól
vonaglik a teste.
Hajnalra denevér-
színe megfakulva,
mintha sötét vére
lassanként kifolyna:
galaxisok pogány
inkvizíciója.
Egész nap tocsog és
csuszákol a lábunk,
a világmindenség
Bűnjelein járunk.

Távoli panoráma

Az ezüst égből kivágva
A fenyők negatívja.
Itt-ott a csúcsok s az ég között
pontatlan félrecsúszás:
beszüremkedik a légüres semmi.
Ilyenkor kell a látványba bemenni,
helyre illeszteni a fák applikációját,
s magammal befedni
az ezüstműl kimetszett
magam negatívját.
Lélegzésem füstzászlócskái
a kontúrokba belelengenek:
életre lehelem a fenyőket,
magamat s az eget.

Milyen szél?

Egész éjjel tutult a járdaszél. Igazi járdaszél volt. Járdaszél annyi mint őszi szél meg főszi szél. Ha azt mondom: *annyi mint*, mindig nevetnek. Nikolka azt mondja, hogy az olyan alsó tagozatos. Tényleg elemistás, mondja Matild is. Amióta Nikolka szakközépbe jár, tőlem is elvárják, hogy úgy tegyek, mintha nem csak elemibe jártam volna. Huszonnyolc meg ötvennégy, az annyi mint nyolcvankettő, mindig is így mondtuk, fejben meg írásban is, végig egészen az ezrekig meg tízezrekig, ők meg úgy mondják, hogy ennyi plusz ennyi *egyenlő* annyival, rázzák a rongyot, Matild is vihog a taknyos Nikolkával. Egész nap azon nevettek, hogy három pun háború volt, *úgy mint* első pun háború, második pun háború és harmadik pun háború. Nikolka utánozta az osztálytársát, aki fiú lehetett, mert Nikolka vastagból vékonyba ugráltatta a hangját, és állt magát kihúzza és okos képet vágva, de nem bírta sokáig, visítva vihogta, hogy *azt is mondta: úgy mint*, és Matild nevetett a taknyos lányával, rázkódott a hasuk, a hátuk, nem tudták abbahagyni, így nevethetnek rajtam is, ha nem vagyok ott. Jobb, ha nem is mondok nekik semmit.

Akkor is hogy nevettek, amikor mondtam nekik, hogy minden éjjel járdaszél van, hallom, ahogy görgeti a papírokat, leveleket, konzervdobozokat, nejlonzacskókat, és hallom, ahogy az őszi szél összecsap a főszi széllel, és vágják egymáshoz a sok zörgő szemetet meg szárnyas ringyrongyot, mert JÁRDASZÉL annyi mint ÓSZÉL mínusz FŐSZÉL, vagy FŐSZÉL mínusz ÓSZÉL, ezt az éjszakából sosem tudtam kihallani, ez a reggelek meglepetése: nálunk törik meg az utca egyenessége, s a kapuból láttam, hogy melyik szél győzött, vittem a kapuhoz az IKV vödret, az IKV söprűjét, morogtak velem, hogy milyen hamar megtelik a kuka, mondtam az ügyintézőnek, hogy mi előttünk dühöng a JÁRDASZÉL, és énnékem ezért pótlék is járna; a többi házak elől eltakarít és idehord mindent, nekem kell mindent összeszedni, kukába tenni, na ne panaszkodjon már Mihajlovics bácsi, mondta az előadó, sokszor már akkor mondta, amikor még ki sem nyitottam a számat, és Matild is kinevetett mindig, csak amióta ő csinálja a söprést, azóta sír folyton, hogy minden szemetet ide hajigálnak. Éjjel alszik, mint a mormota, nem figyel a járdaszélre, füle se lenne hozzá, azt se tudja, mi az a főszi szél, és mi az az őszi szél; a lába, a dereka sem érzi egyiket sem; nekem már az amputálás előtt is tudta a lábam, hogy most indul a templom mögül az őszi szél, és a patika sarkától a főszi szél, és ahogy a ház előtt forogtak, körbe-körbe gyilkolták egymást, a derekamban is kések forogtak, éles konzervdobozok, letört faágak, zizegő papírok, tekeredő rongyok. A derekamban, lábcsonkomba, vállamba is beforog a JÁRDASZÉL. Matild jajong helyettem: megint vastagon ideszemeteltek; mondom neki, menj az IKV-hoz, verekedd már ki azt a pótléket. Hol él maga papa, egy éve már, hogy társasház lettünk. Mondja, és rám csukja az ajtót.

Sarkady Sándor

Gyümölcsóra

Úgy megörültél, mint a gyermek,
A nagy szemű, érett epernek.
Mosolygott a szemed, a szád is,
És nyitottad a csapot máris –
A zöld gallért lehúztad róla:
„Következik a gyümölcsóra!”
Minden szemet négy részre vágtaal,
Előkerült a porcelán tál,
S mikor a mélye félig megtelt,
Rácsurgattad a sűrű tejfelt.
A tetejét meg vékony sorral
Megszórtad fénylő porcukorral.
„Túl korán csak a mohó kezdi,
Várj, míg a levét kiereszti!”
Illatozott a gyümölcsóra,
Epertál, Hamvas Béla módra – :
„Ilyen finomat még nem ettél!”
Szemembe néztél, és neveltél.
A szoba zengő tündéerkert lett,
Rigók ültek a szoknyád mellett,
Amíg a pompás, piros epret
Csillogó, fehér foggal etted.
Kedvesebbet csak én kódtoltam,
Mikor a szádat megcsókoltam.

Tavaszi vers

Aranyeső a hajad,
Fürösztí a derekad;
Két szemedben kel a nap –
Ragyogtatod magadat.

Mályvarózsák fénylenek,
Csókolják a térdedet;
Elpirul a derekad –
Nekem vagy szép, ne tagadd.

Liliom, rózsza, mályva

Liliom, rózsza, mályva.
A liliom: a válla,
A rózsza, az a szája,
A mályva: a ruhája.

És vánkos lesz a válla,
És rózsaméz a szája;
Hová lett a ruhája...?
Liliom, rózsza, mályva.

Útrahívás

Párom voltál az időtlen Időben.
Ha majd a földi, szűk ruhát kinőttem,
Gyere el velem más csillagkörökbe,
Ragyogjunk együtt újra és örökre.

Teiresziász szól

Meztelen állsz a patak mellett –
Eljött, aminek jönni kellett:

Az égi-földi kaland-óra –
Istennő vár a halandóra.

Bagolyszemű bölcs, hideg tűz vagy –
Illatos fűtű, szilaj szűz vagy.

Fénylő homlokod megcsókoltam,
Mézízű melled megkóstoltam;
Napsugár-öled legyen áldott –
Megvakítottál – s látva látok!

Búcsú

Ha meghalok, majd azt suttogom:
Szép volt.

A haja szőke, és a szeme
Kék volt.

Egy selymes fűt a homlokába
Bókolt –

A csókja, mint az anyám csókja,
Jó volt.

Lélek volt, láng volt, mindenkinél
Jobb volt,
Mikor fogant, a föld a fényre
Gondolt.

Érte szerettem élni lent a
Porban –

És holtomban is köszönöm, hogy
Voltam.

Turbuly Lilla

Villám

(Részletek egy készülő regényből)

Regény

A vonaton, minden előzmény nélkül, ahogy a táskámat leemelem a polcról, hogy kivegyem a benne felejtett vizespalackot, eszembe jut egy regényötlet. Egész jónak tűnik, különösen ahhoz képest, hogy hónapok óta, sőt, ha őszinte akarok lenni magamhoz, több mint egy éve nem jutott eszembe semmi olyasmi, ami jóindulattal, esetleg és netalántán egész jó ötletnek lenne nevezhető. Este, amikor felhívom őket, elújságolom a jó hírt.

– És rólam fog szólni? – kérdi apám. Lelkes, majdnem vidám a hangja.

– Nem, nem rólad – felelem nevetve. Rólad már írtam verset is, novellát is, ne légy telhetetlen!

Égy héttel később már tudom, hogy lesz egy másik regény, és róla fog szólni.

Amíg nincs vége

Hosszú és színes ősz van, 2008 októbere. Megyek át a Vizslaparkon, és konokul ismételtetem magamban a mondatot, amit valami sportközvetítésben hallhattam: Nincs vége, amíg nincs vége. A kórházból jövet majd mindennap a Gébárti-tó felé kerülök, kiszállok egy kicsit, megkeresem a lépcsőt, távol a horgászoktól és a kutyasétáltatóktól, leülök, nézem a vizet, a szemben lévő félszigeten a fűzfát, és ugyanez a mondat kopog a fejemben, próbálja kiszorítani az elhalt szívharmadról és a semmivé vált, felszívódott érről szóló mondatokat. És nem tudom, hogy megnyugodnék-e, ha a mostani önmagam szólna hozzám, és elmondaná, hogy még tényleg nincs vége, meg azt is, ami 2010 esős őszeig hátravan. Megnyugodnék-e, ha elmondaná, hogy pontosan tudni fogom, mikor van vége.

Fürdés

Mind a ketten készülünk rá. Rá kell készülnünk, de ő dönti el, hogy aznap lesz-e fürdés vagy sem. Ma délután fürdünk, mondja már reggel, ettől persze lehet, hogy mégsem. De előfordul, hogy pont délutánra, alvás után érzi magát egy kicsit jobban, és szól, hogy gyújtsam be a falibabát. Úgy értem, nyáron, mert ősztől tavaszig folyamatosan ég, épp azért, hogyha bemegy, ne fázzon. Úgy értem, ne fázzon annyira. De hogy fürdünk, az csak akkor dől el biztosan, ha a járókerettel tényleg be tud csoszogni a fürdőszobába. Ha nem, marad a lemosdatás, de az anyám reszortja – kevesebb

erő is elég hozzá. Én mindenestre rákészülök. Tiszta ruhát veszek elő: alsónadrágot, trikót, zoknit, pulóvert, farmert. A pulóverügy a legegyszerűbb. Az utolsó másfél évben szinte nem hord mást, mint azt a kettőt, amit tőlem kapott, a világoskéket és a bordót felváltva. Jól bírják a gyűrődést, alig kopnak és nem nyúlnak – mégis egyre nagyobbak lesznek rajta. A farmerekkel sincs túl sok gond, van a szürke, a középkék, és két-három teljesen egyforma farmerkék. Az egyiknek kicsit szűkebb a szára, azaz mérgeződik néha, hogy nehezen bújtatja bele a lábát. Csak az övet kell áttenni a pizskosból a tisztába, de ez is egyszerű: lehúszom róla a bőrkarikát, befűzöm a nadrág első saját bújatójába az övet, balról kezdve, persze, aztán vissza a bőrkarikát, ami így pont jó helyre kerül, az első és a második bújató közé. Az övre a gyárilag készülték mellé én ütöttem újabb és újabb lyukakat egy cipészárral, olyan három hónaponta egyet-egyet. Kicsit kisebbek lettek, és talán a távolságok sem teljesen egyformák, de a célnak megfelelnek. A zokninál arra kell figyelni, hogy ne legyen szoros, mert fel sem megy a puffadt lábfejére, és ha mégis, akkor sem kényelmes. Kizárólag fehér, rövid ujjú, kereknyakú pólókat hord, a kórházban is pizsamafelső helyett. Tudom, hol lehet viszonylag olcsón jól venni, figyelek rá, hogy legyen három-négy teljesen új, mert az otthon használtakból nem mindig tűnnek el nyomtalanul az étel- és savanyúcukorfoltok. Zokniból és alsónadrágból kettőt-hármat is beviszek a fürdőszobába, hogyha valamelyik kényelmetlen, ne akkor kelljen újat keresni, amikor vacogva várja, hogy felöltöztessenem. Odakészítem a törülközőket (két nagyot a kék-sárga mintásak közül, foszladoznak már, de szerinte csak azok szívják rendesen a vizet) és a hajszárítót. Az út a fürdőszobáig sokszor annyira kifárasztja, hogy leül egy kicsit pihenni a WC-re. Addig én kint teszek-veszek, de csak olyan távolságban, hogy meghalljam, ha szól. Aztán levetköztetem, és kezdődik az a rész, amitől a legjobban tartok. Beállítja a vizet, nem olyan könnyű eltalálni a pontot a bojler oldalán lévő szabályozón, amitől elég meleg, de mégsem túl forró víz folyik a csapból. Fel kell melegítenem a fürdőszivacsot és a kezemet is, mert képes gyerek módra hisztizni, ha hozzáérek az általában hideg, de legalábbis hűvös tenyeremmel. Anyám azt mondja, ennek semmi köze a betegséghez, erre mindig is allergiás volt, a világból ki tudta volna kergetni, ha hozzányomta a hideg lábát. Ha a víz végre megfelelő hőmérsékletű, megfogódkodik a kád melletti kapaszkodóban, és üggyel-bajjal belendíti a bal lábát. Én közben egyik kezemmel fogom a jobb karját, a másikkal segítek a bal lábát beemelni. Aztán jön a legkockázatosabb mozzanat: a jobb lábát valahogy utána vinni a balnak. Ehhez mindenképpen szükségeltetik egy kis lendület, aminek viszont éppen az a veszélye, hogy nagyobbra sikerül a kettőténél. Erősebben markolom a jobb karját, majdnem átérem az ujjaimmal, és segítek a jobb lábának. Ha végül mind a két láb a kádban áll, viszonylag biztosan, apám pedig két kézzel fogódkozik a kapaszkodókba, sóhajtunk egyet, úgy értem, mindegyikünk egyet-egyet, és kezdődhet a fürdés. Most, hogy viszonylag biztosan áll a lábán, elengedi az egyik kapaszkodót, megfogja a zuhanyrózsát, és fo-

lyatja magára a vizet, én pedig a mosdószivaccsal, amit gondosan beszappanoztam (egy ideje nem szereti a tusfürdőket, csak a babaszappant), lemosom a nyakát, egyre csontosabb vállát, hónalját, karjait, hátát, fenekét, combját. Aztán átveszem a zuhanyrózsát, amíg ő elől lemossa magát, közben igyekszem másfele nézni. Korábban sosem láttam meztelenül, és bár lassan majdnem természetessé vált a látvány, azért jelenléteket az intim tisztálkodásnál még mindig egy kicsit szemérmetlennek érzem. Ha befejezte, a hajmosás következik. Ez megint az én dolgom, csukott szemmel még bizonytalanabb, muszáj két kézzel kapaszkodnia. A tenyerembe öntök egy kicsit a tintakék színű ősz haj samponból, és igyekszem, hogy ne folyjon a szemébe, amíg az alig centis haját dörgölöm. Öblítés, aztán jön a lábmosás. Előbb a bal lábát emeli fel, és nyújtja egy kicsit hátra. Sosem hagyja ki a poént, hogy a „genetikailag elcseszett” lábujjait is mossam meg, és én becsületesen megpróbálom az egymásra nőtt nagylábujj és második ujj közül is kipucolni a zokniphéket, lehetőleg minél gyorsabban, mert látom, hogy fárad. Öblítés mondom, mire kicsit meglengeti a lábát a kád alján gyűlő vízben, nehogy szappan maradjon a talpán, majd a másik láb következik. Végül megismételjük a bezállási procedúrát, csak most az ellenkező irányba, és amikor a második sarok is szerencsésen landol a kék felhős műanyag szőnyegen, megnyugszom, hogy a nehezét talán megúsztuk. Az egyik fürdőlepedőt gyorsan a vállára terítem, a másikkal dörzsölöm a haját, aztán törölöm a hátát, combját, lábát, és konstatalem az „aktuális vízállást”. A víz ugyanis nemcsak az alsó lábszárán gyűlik, de a combja belső oldalán, a hasán és a herezacskókon is. Most a helyzet közepesen rossz: ha szólunk a házi orvosnak, és kap néhány adagot a vénájába, talán megúszhatjuk a kórházat. A lábszárát többször is átdörgölöm, mert még mindig vizesnek érzi. Aztán felöltöttem. A világoskék pulóver van soron. – Jól áll neked a kék, mondom, mert tudom, hogy ő is így gondolja, és mert tényleg. – Igen, anyám is mindig azt adott rám – válaszolja. A haját maga szárítja, egy percig sem tart, és ma még maradt annyi ereje, hogy megborotválkozzon. Felkattintja a tükör fölötti lámpát: – Úristen, micso-da sárga vagyok! – rémül meg, mint mindig. – Csak a lámpa miatt – nyugtatgatom, mint mindig. Mire meghallom az ismerős, békebeli hangot, ahogy az eldobható, kék borotvát a mosdókagyló oldalának kocogtatja, én már el is takarítottam a fürdés nyomait. – Köszönöm, kislányom – mondja, és megpuszítja az arcom. Babaszappan és Barbon borotvaszesz illata van.

Ultrahang

Fehér foltok kavarnak, úsznak el, és bukkannak fel újra a képernyőn, mintha egy régi, fekete-fehér tévén keresgélnek az egyetlen lehetséges adás foszlányait, vagy egy ismerős csillagrendszerben egy ismeretlen bolygó nyomait. A vizsgálófeje egyenletes ritmusban csúszik ide-oda apám sárgás, száraz bőrén, egyetlen ponton sem időz túl sokáig.

– Készen vagyunk, le lehet törölni a zselét – nyom a kezembe a doktornő egy guriga papírtöröltőt, és odaül a számítógép elé, hogy legépelje a leletet.

Ráadom apámra a köntöst, és az asszisztensnővel átköltöztetjük a vizsgálóágyról a tolószékbe. Már onnan kérdezi:

– Nincs nagyobb baj, doktornő kedves?

– Enyhe keringési eredetű májelégtelenség, nagyobb prosztatata, és egy 2 centis epekő. De nagyobb baj, az nincsen.

– Akkor semmi új – nyugszik meg apám. Csak az epekővem hízott 2 millit.

– Tudja mit, kap róla egy szép fényképet – mondja a doktornő, és apám kezébe nyomja a felvételt.

Amíg kint a betegszállítókra várunk, nézegetem a képet. Kerek, formás kis epekő, pont úgy néz ki, mint egy baba feje, a körülötte lévő vattapamacsok meg egy összekuporodott kis testet formáznak.

– Papa, te terhes vagy! – háborodom fel színpadiasan, a körülöttünk ülők nem kis elképedésére.

– Csodálkozol, kislányom? Amennyit itt engem baszogatnak!

Sütteti a hasát a nappal

Állandóan fázik, és alig várja, hogy végre meleg legyen kint is, és süssön a nap. A teraszra csak a legforróbb, déli órákban ül, máskor kéri, hogy vigyük ki a nyugágyat az udvarra. Ilyenkor mellé rakok egy másik széket is, arra teszem az elemes kisládiót, a hordozható telefont és egy pohár málnát. Fejébe húzza a fehér baseballsapkát, amit négy-öt éve vettem neki a Mazuri-tavaknál, szemére a piacon vásárolt, de szerinte kiváló minőségű napszemüvegét, felhúzza a trikóját, és képes órákig süttetni a hasát a nappal, ami a maga kakaóbarna színével egyre határozottabban elüt máshol sápadt-sárgás bőrétől.

Valahogy egyáltalán nem aggódom amiatt, hogy húsz év múlva bőrrákot fogok kapni – mondja, ha szólok, hogy sok lesz már a naptól. – Olyan jólesik a hasamnak ez a meleg, végre egy kicsit felmelegít. Villám betelepszik a nyugágy alá, onnan pislog ki időnként, két szunyókálás között. Aztán, ha látja, hogy jelenleg se újabb rágni, se újabb üldözni való nem mutatkozik, a hátára fordul, lábait az égnek mereszti, de az ő hasát nem süti a nap, árnyékot tart neki a gazda lába.

Öltöny

Mióta bejött ez a nagy hideg, egyre az jár az eszemben, hogy miért nem a melegebb öltönyében temettük el.

Locsmáncsi László

Anyám

kicsi madár margaréta
mindennapok martaléka
csillagtavak vadkacsája
hulló havak hallgatása

békák nyári szerenádja
hétcsavargó szívem ágya
éjben égő barackillat
hulló-hulló haja ringat

hullanak a falevelek
holnap én hazamegyek

biztos megint gond ül arcán
szája szélén fáradt lángok
barna-bánat szeme partján
elmondok egy miatyánkot

Aggódó

– *karácsonyfád alá* –

sötét már a szelek széle
harangoznak vecsernyére

fényesül egy csillag jászla
beléd-zizzen szalmaszála

giling-galang: öreg ének
szomorodik föl az égnek

pásztorbotos este csöndje
bújik bele keszkenődbe

gyertya-könnyes imakönyved
egy nappal már megint könnyebb

elkopott a szemed kékje
harangoznak vecsernyére

Ünnepek után...

az ünnepek véget értek
elfogytak a judás-pénzek

nincsenek magdolna-könnyek
ablakunkon káin zörget

kereszt-cipelni nem várnak
izmos cirenei-vállak

péter-kakasok nem szólnak
nyugodtálmú árulóknak

a riadt nyájnak nincs ura
zokog kölcsény himnusza

tapossuk a téli sarat
zakeus-fán varjucsapat

az ünnepeknek vége lett
és vérzik-vérzik hét sebed

Az elveszett bárány...

bogáncsos árva-nagy réteken
elvérik hetvenszer hét sebem

borodra pászkádra éhezem
hiányod kérgesül vétkemen

magányom hiába bégetem
parázslík bennem a félelem:

már bánod
mért lettem egykoron bárányod...

Ross Károly

Kritikus határ

(Regényrészlet)

Lassan kezdem megszokni, hogy újra egyformák a napjaim. Máshogy egyformák. A megszokás pillanatok alatt belénk költözik. Megcsörren kétszer a telefon, nem veszem fel. Az a telefon eddig is halott volt a számomra, ezután még inkább az lesz. Kirántom a dugót a falból – ne is szóljon. Aztán most veszem csak észre, hogy még mindig az otromba bakancsaiban botladozom az előszobában. Fogok egy dobozt, beleszórom, kirakom a gangra: vigye, aki akarja. Munkásruháitól már megszabadultam: két kisebb nejlonzsákba kötözve feldobtam őket az utcán parkoló Zuk platójára. Előbb-utóbb azt is ellopják úgyis. Vagy darabjaira szedik – az még inkább valószínű. Csoda, hogy még nem estek neki. Úgy látszik, mégis csak volt némi tekintélye a szubkultúra előtt, egyelőre nem merik bántani a hagyatékát. Egyelőre figyelnek.

Következne a személyesebb holmija – ruhatára csak annyiban volt számára személyes, amennyiben használta is. Amit nem használt, az nem is volt neki. Ott állt a szekrényben, de nem volt. Ránézésre is a múlt század közepéből való holmi, fakó szövet, elálló fülekkel. Minden nagy rajta, céltalan. Elképzelni sem tudnám benne. Nagykabát, kabát, agyonsárgult pulóverek. Két-három úgynevezett pantalló, hatalmas hajtókákkal. Úgy nézhetett ki bennük valamikor, mint egy vigéc. Emlékeznem kellene rá, de nem emlékszem. Egyáltalán nem emlékszem, hogy ezeket a ruhákat hordta-e, amikor a futballmeccsre, utána meg a Harmadik Félidőbe cipelt. A cipőjére sem. A kalapjára sem. Az arcára, a mozgására sem. A kezére sem. Egyáltalán nem emlékszem, hogy fogta volna a kezem, például. Hogy beszélt volna hozzám. Hogy megálltunk volna egy-egy kirakat előtt. Hogy szóba elegyedtünk volna valakivel. Az *ittre* meg az *ottra* emlékszem, helyekre, ahol voltunk. De hogy hogy jutottunk el egyiktől a másikig, halvány dunsztom sincs.

Két újabb zsákba befér mind. A szekrényt is kidobnám, de egyelőre nem tudom, hova. Dohos, fullasztó szag árad belőle – szinte érzem mosdatlan testének orrfacsaró bűzét. Látszólag rendesen tisztálkodott, de mindig csak derékig: nyak, hónalj, fülcimpa. Mintha csak ezekbe a hajlatokba szállt volna be a szénpor, más-hova sosem. Nagymosdást a hétvégén rendezett: teleengedte a kádat, elterült benne, a végén már azt hittük, megfulladt, mert egy óra elteltével sem jött elő. Fekete volt utána minden: a kád pereme, a törölköző, a kisszőnyeg, a csempe. Az volt az elve, hogy nem érdemes gyakrabban tisztálkodnia, másnap ugyanolyan koszos lesz úgyis. Emlékszem, anyám sokáig erőlködött, hogy jobb belátásra bírja, aztán

felhagyott vele. Leginkább persze azért, mint később kiderült, mert utálta ezeket a szombat délutáni szeánszokat, amikor egy órájába került rendet tenni utána. Apám ezt nem így látta: hősként emelkedett ki a fürdőszobából, és ünneplést várt tőlünk. Anyám szombat este a barátnőjéhez ment, csak később találtam ki, hogy miért. Mire hazaért, apám már a megvetett kanapén horkolt.

Végezetül azt a pár apróságot kellett eltüntetnem, amelyek mindennapi életéhez tartoztak, s amelyeket mind közül a legjobban utáltam, mert ezekbe botlottam bele nap mint nap. Ősreg borotválkozókészletét, cipőkeféit az összeszaradt kenőcsökkel, cipőfűzők egész garmadát, amiket sosem tudtuk, honnan szedett össze, s amelyeket nem használt sosem, a Zuk ápolására hivatott sprayket és tubusokat egy zörgő pléhdobozban, régi naptárakat és kockás füzeteket, amelyekbe számoszlopokat körmölgetett még akkoriban, amikor kiváltotta az ipart, egy leeresztett futball-labdát, melyen látszott még pár halvány, olvashatatlan aláírás, s egy TCT feliratú mezt, 7-es számmal, melyet állítólag ő viselt valamikor a kerületi válogatottban. A fiókok tartalmáról már nem is beszélve, szár nélküli pipákról, berozsdásodott bicskákról, gyufás- és cigarettásdobozokról, szétszakadt pénztárcákról, befőttes gumival átkötött fuvarlevelekről, borítékokban őrizgetett csekkokról, katonakorából származó fényképekről. Sokáig gondolkodtam, szortírozam-e őket s megmentsem azokat, amelyek nagyobb értékkel bírnak, de rájöttem, hogy ez lehetetlen. Milyen alapon döntenék az igenek és a nemek mellett? Vagy elrakom mindet, vagy kidobom az utolsó szálig. Az utóbbi mellett döntöttem, s nem éreztem semmiféle lelkiismeret-furdalást. Végképp meg akartam szabadulni mindentől, aminek valami kis köze is lehetett a leginkább talán a *semmilyen* jelzővel illelhető elmúlt harmincöt évemhez.

Nem a bosszúvágy hajtott, hogy elégtételt vegyek, amiért eladott rabszolgának. Akkor ez még nem jött ki belőlem, hogy úgy mondjam. Annyira valószínűtlen volt a Dzsovannival való találkozásom és beszélgetésem, hogy nem is gondoltam vele. Tudtam, hogy van valami, de arra gondoltam, hogy még sincs. Ekkor még más dolgok motiváltak. Az, többek között, ami az anyámat is a sírba vitte. Mert bár betegségben halt meg, hiszem, hogy a betegség sem fejlődik ki csak úgy magától. Egy orvos ismerősöm mondta, hogy abba belejátszik az ember környezete is. Nyersebb megfogalmazásban azok az emberek, akik körülötted élnek. Anyám esetében ez első sorban apámat jelentette, csak másodsorban engem, erről meg vagyok győződve. Azt mondta, a lélek megnyomorodása egy idő után átcsap a test megnyomorodásába. Ma is hajlok rá, hogy higgyek neki. Apám először lélekben nyomorította meg anyámat, csak utána testileg. Nem akarnék különösebben beszélni az anyámról, mert vele sem volt problémamentes a kapcsolatom, de azt azért el kell mondanom a védelmében, hogy az, hogy olyan furcsa kívülállóként nevelt fel engem, mintha inkább ápolóm, mintsem a tulajdon anyám lett volna, az a pszichéjében korán beállott

totális elbizonytalanodásból származhatott, amit apám nemtörődöm viselkedése idézett elő. Kapott egyikünk után, miközben félt, hogy elveszíti a másikat. Egy darabig még, egészen kicsi koromban, lelkiismeret-furdalás gyötört, hogy civakodásaitkat én idézem elő. Durva félrelökдséseikből, 'eridj az utamból'-féle mordulásaikból csakis erre következtethettem. De hát egy gyerek mindig útban van, gondoltam, honnan is tudhatná, merre menjen, ha nem mondják meg neki. Nekem mintha direkt nem mondták volna meg, hadd förmedhessenek rám. Primitív elgondolás volt, és hamar át is láttam rajta, de tenni nem tudtam ellene.

Dühéből, mely leginkább abból fakadt, hogy nem vagyunk képesek felérni hozzá, de még kiszorgálni sem, jutott nekem is bőven. Mintha nem vette volna észre, hogy anyám nő, én meg gyerek vagyok. Bosszantotta, hogy nem tudunk neki úgy segíteni a munkájában, ahogy a cimborái teszik, már ha teszik. Nagyon sokszor nem, ezért kellettünk volna mi. Anyám mint örökös parkolóhely-foglaló, én meg mint kiségitő munkás. Az általa értelmezett családívállalkozás-formációba ez bőven belefért volna. Csak hát én tizenkét éves voltam, mikor kiváltotta az ipart, s megszerezte a Zukot, még nem éppen az ereje teljében lévő férfi. Szerettem volna segíteni neki, mert láttam, szinte naponta szemtanúja voltam, mekkora küzdelmet folytat a talpon maradásért, de nem tudtam. Hiába voltam jókötésű, mokány gyerek, afféle igazi örökmozgó, akit csak egy-egy jó könyv tudott a székhez, még inkább az ágyhoz szögezni s kivonni az utcai forgalomból, a legnagyobb erőfeszítések árán sem voltam képes felemelni egy ötvenkilós cementeszsákot. Az áthidalókról, gerendákról, vasszelvényekről már nem is beszélve. Ha darabárut szállított, téglát meg cserepet vagy járólapot, csempét, abban nagy hasznomat vette. A tíz-tizenöt kilós súlyok pont megfeleleltek fizikai állapotomnak, könnyedén rohangáltam velük föl-alá, el sem fáradtam soha. De anyám nem engedte, hogy ezeknél súlyosabb dolgokat emelgessek. Azt mondta, egy kisfiúnak az veszélyes. Csak később tudtam meg apámtól, mit értett ez alatt. Attól félt, hogy 'leszáll a tököm'. Szerencsére máig nem tudom, milyen az, mikor az embernek leszáll a töke.

Így visszatekintve nem tűnik olyan tragikusnak a dolog, apró sérelmeket el lehet felejteni. Csakhogy pechjére én szintetizáló típus vagyok, aki összead. Akinél a sok kicsi nem marad meg sok kicsinek. Gyűlt bennem a harag, de ő ezt nem vette észre. Sőt, ellenkezés nélküli segítségemet egy idő után lelkes odaadásnak vélte, s már az utódját látta bennem. Vagy a társát: Láng & Fia Fuvarozási és Szállítmányozási Társaság. Ekkor kezdett előhozakodni a Saabbal. Egy roncstelepen látta meg a Zuknál is öregebb jószágot, és egészen megbabonázta a monstrum. Öreg volt, de így is százszorta jobban nézett ki, mint a Zuk. Nemcsak engem, anyámat is elcibálta, hogy nézzük meg. Emlékszem, fölmászott a vezetőfülkébe, engem is fölrán cigált, bekapcsolta rajta azt, amit még be lehetett kapcsolni, és megmarkolta a volánt. Sosem felejttem el azt az átszellemült arcot, amit akkor profilból láttam.

Both Balázs

Lucifer Párizsban

Nézd, a téren hogy hömpölyög a szenny,
amit a város bele estig kiontott,
a szenvedő arcú kőszenteken
nem mozdítanak pestiskolompok,

torony zeng, néha lángnyelvet futtat,
felhők vörös vásznait a szél,
lámpása gyullad egy hírhedt lebujnak –
senki sem különb a többinél.

Tobzódnak, isznak, és kakasszóra,
kísértetekként eltűnedeznek.
Kútmély hajlamok foglya

az ember, – ezek a halhatatlan lelkek?
És hol a fényarló, hogy szétkaszabolja
fészket bűneiteknek?

– – –

Ez csak a romlékony test, anyag,
mely nyomtalan belevész a földbe,
te vagy, ki úrnak valdod itt magad,
a kútmély büzhödt öble,

s alattvalóid, gubbasztó gorgók,
fülüket hegyező alvilági párák,
vízköpők, és a hozzád hasonlók,
akik szárnyaikkal a kékséget ássák.

Ha tenyéryni földbe nyomott mag kikel
valami fénytől, akkor a szív is csírázhat,
s jelekre, győzhet a semmivel,

veled, húsba öltözött Látszat –
S cipelni mégis nekünk kell
a bűnödért kapott fejfákat.

Egy regény végére

(Gergely Ágnesnek)

Ha egyszer, őszülő hajjal
az ajtóban állna, meg se ölelnék.
Évszámok sorából a kavicsos útig
lélekszakadva kifut az emlék:

féklámpa-villanás, vaságyakon
latinul írt kórlap,
mintha útlevél volna, de nincs fotó,
egy *más dimenzió*nak.

Aztán a hiány. Az ázott párnahuzatot
szaggató ébresztőóra.
Egy jelzős szerkezet,
és akadálytalan gravitációja.

Mert aki itt megállt, az arcra ismer
a szögletes kődarabban.
Fokról-fokra túlélhető,
ha nem marad kimondatlan.

Két filmkocka

A harmadik század lépked itt,
rongyaiban a ködnek.
Szerszámaik, csontjaik
ütemre zörögnek.

Fejsze csattog, szálfá dől.
Őszi nap gyufája lobban.
Nyugszik a véreb, hever az ór,
pihen a fegyver a tokban.

Drótposta

Kőoszlopsor holdsütésben. Kettétört magasság.
 A leváltott őrjárat árnyai a réseket befalazzák.
 Csontról-csontra megtanít egy elharapott mondat.
 Tenyérnyomok. Fémes íz. Neve a fájdalomnak.
 Szempillák hídjá; nyolcezer hazátlan kilométer.
 Víz helyett hólé. Élni gyengét tófenék emészt el.
 Fagypony alatt negyven fok. Szénpor lángja lobban.
 Mesebeli törpe csilléz a pokoli vágatokban.
 Csillagokig érő hit. Farkas vonít az erdőn.
 Éjjél után áramlökés. Artikulált hang nem jön.
 Feláldozódik értünk, csontja töretlen a bárány.
 Huzalsövény, fényollók. Innen és túl határán.

Mednyánszky László: Hegyi táj (1897 k.)

A halbórszürke egek lapját
 északi szél sikálja
 növendék fenyvesek sötétlenek
 oldalt foltokban úszik a pára

lánctalpak nyoma fölsebezve
 irtásokkal a dombhát
 halott gigászok törzsét
 szekercék darabolják

egy sziklába dörej visszhangja nőtt
 a távolság múlhatatlan
 visszavonuló nyomsávot őriz
 évek óta ez a katlan

fasorba mederbe vesző árnyat
 ásonyom elég az első csontig
 enyhületlen szorongás
 ami a tájra rajzolódik

Bősze Balázs

Boldogasszony vetése Őszi képek

Boldogasszony
szakajtóban őrzi
búzaszem gyermekét,
száz vadkan, száz toportyán
lesi lihegve,
piros nyelv lóg
foguk közül,
torkuk zihál,
vigyoruk vicsorgás,
kitépnék kezéből
kosárcáját,
száz búzaszemét
megaláznák,
magyarságunk
koldusoznák.

Boldogasszony
öleli, öleli,
szakajtóját kötényével
befedi,
arca lángol, szeme villan,
kezét meríti
száz búzaszembe,
hullajtja, elveti szívedbe,
s a földbe,
megszentelt anyaföldbe!

Most, hogy az ősz itt van újra,
fakó ködök fekszenek a Fertő tóra.
A vitorlát bevonták, lóg a vászon,
esőszemek százezere permetez a tájon.

Kócsagok húznak a szürke égen,
gémelek kitárt szárnya ível szépen.
S az ősz, az ősz, ez a vén komisz,
hideg szelekkel versenyez bárhogy is.

Gesztenye illata száll, alatta rőt parázs,
piros avarban gyermek kotorász.
Borosgazda óvatosan figyel a pincét,
mérgező gázok őrzik a kincsét.

Válaszos zsoltár

Hellyel kínáltál,
míg a Nap arany
levét csorgatta fejemre,
jobbodra ültettél.

Hatalmas távcsövedben
láttam a teremtett világot.
Hóhullámokkal
rezgett a levegő
Afrika terében,
s zöld kávécseszerjékről
peregtek a magok
Amerika ültetvényein.
Torzonborz őslakosok
hajítófával vadásztak
Ausztráliában,
hol dingók nyüsztése
hasította a füleket,
s jakot áldoztak
az éhségnek
Ázsia vad mezőin.

Az Ural felől jeges
szelek rohantak,
áprilisi nyármeleg
tombolt Rómában,
a villamos csikorogva
fordult a Trastevere terein,
s Európa álnokul imádkozott.

Kormánypálcádon
tavaszi vagy őszi szelek
táncoltak,
s a születést fényével
árasztotta a hajnalcsillag.

Esküvésedbe kapaszkodtam,
akár hajótörött
az egy szál gerendába,
mit útjába sodort
a megsemmisülés.

„pap vagy te mindörökké,
Melkizedek rendje szerint.”

Kérő sorok Sebaste püspökéhez

Karodba kapaszkodom
jó védőszentem, Balázs.
Püspöki ornátusod
bajaimon a palást.

Ne csak torkomat véd,
hanem azt is, ami onnan kijő.
Formálódjon széppé
a fényes szó-idő!

Halszállás léteimet
óvd a cápaharapástól,
csúszó-mászó kígyótól,
hányingeres békától.

Karodon csüngök,
mint apján a fiúgyermek.
Istenhez közelítem magam,
segíts – csak erre figyeljek!

Szívdobogás

(A mészégető leánya)

Az este pergette koronáját a tájra, a Pilis erdői komor tekintetet öltöttek, a Duna könyökébe zárt hegyekben egyik felől Pilisszentlélek, kolostorromja történelmi, királyi alakokat idéz. Másik felől Pilisszentkereszt, kolostorromjának kerengője a XI. századból hordoz megfejthetetlen üzeneteket. A kettő között muflonok zörgetik az egyre sötétedő csalitost, és a táj szíve Szentlélek – és – Szentkereszt között Magyarország szíve dobog a kőben. Kesztyű mellett Klastrompusztán újabb kolostorrom, a bűnhődés helyszínei ezek az egykori, pálos és bencés szerzetesek által lakott egykori ima- és lakóhelyek. Valamelyik tisztáson állt a királynői sátor, amiben felhaborodott, erkölcsörző nagyurak uralkodói vért ontottak, a meráni asszony vérért vették szablyáikkal.

Pár kilométerrel lejjebb Piliscsévet ölelték körbe a hegyek andezit és andezittufa kőzeteikkel, kiugró szikláikkal, platán és bükkfáival, néhol ritkás túlevelűekkel és kisebb-nagyobb barlangjaival. Az északnyugati szél bekergette a hegyek hűvös leheletét a kicsiny faluba, ott hátára kapta a mészégetők kesernyés karcsú füstjeit, fordított rajtuk pajkos tánclépésben, s vitte tovább magával.

K. Richárdot nagy mosolygások közepette fogadta három leány és egy fiú az Urbanics utcában, aminek többsége még új, vakolatlan családi házakból állott. Kerítés nélküli éppen csak tető alá hozott lakhelyek, látszott az udvarok tisztaságán a tisztesség, s a háziállatok, konyhakert hiányában a szegénység.

Fasírozottat sütök, – fogadta Richárdot a szép arcú, Pilisaljai leány öregedő arcú anyja. – Úgy tudom, az a fiatalúr kedvence.

Richárd meghatódott a figyelmességtől, egyszerre nőtt önbizalma, kerekedett egója, s a széparcú Tóth Mari (nem a Noszty Ferié, az övé!) anyját végigsimogatta kék sugarú tekintetével.

Késő délután, már sötétedett, amikor fonott gyékénytarisznyába elemózsiát rakott a déli maradékból az anya, amivel a leány és Richárd elindultak az erdőszegély irányába, miközben erősen szorították egymás kezét.

A délután egyre szürkült, az erdők szélét áttetsző köd ülte már, mire a mészégető kemencékhez értek. Kicsiny, rúd árból épült házikóból kályhacső mutatott a még csak pislákoló csillagok felé, lágyan pipálva. A melegedő házikóból előlépett a lány apja, a mészégető. Alacsony volt, kopott nadrág takarta lábszárait, s szakadozott magas nyakú pulóver csüngött rajta. Keményen barázdált arcáról meglepetés nem tükröződött az ifjú pár láttán. Olyan volt, mint a fák között kóborló kobold. Titokzatos és meglepődést érlelő. Szemei átölelték a fiú arcát, tekintetét.

A házikó előtti padra ültek. A mészégető halkán falatozott. Csak a tűz pattogása hallatszott a kemence felől, s kesernyés illatú füst mórrikált körülöttük. Az erdőben bújócskát játszó szél ki-kiszaladt a fák közül, megkergetve a füstöt, feljebb és feljebb lökte a csillagok felé.

Vacsorája után a mészégető megnyitotta a körkemencét. Belül izzott a kő. A fehér kalciumoxid ártatlanságát villantva hevült a szerelmespárra, fény és árnyék játékában keresztezte arcukat.

Richárd és Tóth Mari ezután hosszú sétában szelték át a falut. Az egyik frankás iskolatárs szüleinek cukrászdájában fagyaltot majszoltak acélperemes körtálcából, s már éjjeli 10 óra után ballagott a kifli alakú hold, az éjszaka ott gugolázott Dobogókő csúcsán, amikor a késői óra sötétjében bebotorkáltak a kopár udvaron keresztül a konyhába. A szobákból szuszogás, forgolódás gyengéd zaja és a mészégető horkolása hallatszott. A sötét konyhában Richárd lezökkent a hokedlira, Tóth Mari az ölébe fészkelődött, egymás száját keresték az éjszaka takarásában. A lány formálódó kerek melleit Richárd átsimogatta, ártatlanul ölelkeztek.

Másnap délelőtt indultak Klastrompusztára. A gyalogtúra élményeket ígért, amit csak a fiatal párok élnek meg élménynek: a szerelem, s a táj ölelkezésében Isten szándékaival élve haladtak céljuk felé.

Turistaút menti fatörzsre ülve falatoztak. Kútvizet ittak posztóköpenyes kulacsból, majd egy tisztáson meglelték a kevés romot, ami a klastrompusztai barátok otthonából megmaradt. Keresték és nem lelték a másik tisztást, amerre a felséges asszony sátora állt a vadászat idején, ahová Bánk és Petúr nagyurak berontva, halálra kaszabolták Magyarország királynéját. A keresett tisztást valószínű benőtték a cserjék, majd a belőlük növekedő fák, fátyolszerűen eltakarva, elrejtve a jövőendő elől a szégyenteljes, tragikus múltat.

Ők pedig álltak a romok mellett, képzeletükben kicsiny harang hívó csendülését vélték hallani, s a barátok imába kapaszkodó dallamait, amint a déli zsolozsmázáshoz kezdenek. Átkarolták egymást, s erdő-mező virágainak színpompája, maga a sarjadó élet sugárzott ölelésükből.

Büki Attila

Érdligeti akvarell

A városrész
fáiról és virágairól
beszélgeti az asszonyokat
Néha szóba hozzák
sörözőit a boltokat
piros levelesládájával
a kicsike postát
és megemlítik
a mogyorót érlelő kertet
benne a költő házát
bauhausi légiességgel
„könyvhegyekkel”
melyekben cirill
és latin betűk sorjázhatnak

Egyesek felsóhajtának
az egykori világjáró
fenyőfái alatt
s világlátó utazásokról álmodnak
Ők azok akik egyetlen dolgot
ismernek: a hiányt
Mások a dicsőség feledhetőségét
emlegetik s esztelenségekről
papolnak ha a költészet
széldalokkal vándorol
a fennsíktól a Dunáig

Ez a városrész
zölddel és fehérrel festi be templomát
ha tükrömhöz közelít
s látom a vasúti töltéseken
ahogy villanyvonatokkal átrobbog
a lelkek felett
az egyensúlyát vesztett világ

Úton

Cs. Varga Istvánnak

*„Igazság nem jött, s nem ment:
csak másik tévedés.”
(Fernando Pessoa)*

*„... amennyi arc van,
Megannyi csúnya harc van.”
(Tóth Árpád)*

Futva éltem.
Untam, ami volt.

Mielőtt az örökkévalóság
rám maradt volna, félreestem.
(Ki bánná, ha magam se?!)

Meglehet, az a jobb,
ami a múltba vész
e zavaros korból.

Mi helyem volna
a garázda káromkodók között,
kiknek a józanság is bolondság?!

Repedéseink között
az álomba mezítláb térek vissza.

Változatok egy Bella-strófára

1.

„Az eső a virágot leverte.
És elcsobogott mosolya.
Nyomában – a földön – forrás-szerte
az akácfák kivert foga.”

2.

Az eső a virágot leverte.
És elcsobogott mosolya.
Nyomában – a földön – forrás-szerte
az akácfák tüske-foga.

3.

Az eső a virágot leverte.
És elcsobogott mosolya.
Nyomában – a földön – forrás-szerte
akácerdő kaloda.

Bíbor István

Dalok

Lassú eső

Lassú eső, hűvös eső
házra, kertre, körtefára –
Utolért hát az ősz első
elátkozott éjszakája.

Hűvös eső jó a sebre,
cseppjei a lázat oltják.
Lassú eső hullik egyre,
tőcsa rejti már a tőcsát.

Akit kinn ér, mintha lelke,
s benne mintha Isten ázna.
Lassú eső hullik egyre
ablakomra, kertre, fákra.

Kút

Nyitva még, vagy zárva már?
Volna még, ki visszavár?
Jó reménynek volna útja?
Hűvös vizű tiszta kútba
hogy ha nézek, látni már:
lenn ragyog és vár az ég.
Zárva már, vagy nyitva még?

Notturmo

Mélyül az éjszaka kútja.
Örvény – húz le az álom.
Őrző, távoli csillag
nem néz, én se találok.

Mélyül az éjszaka kútja.
Hallod-e, érzed-e, hívlak!
Álmomban Te vigyázz rám,
őrző, távoli Csillag!

Sodró, végtelen örvény?
Álom? Senki se tudja.
Édes, mintha ölelnél.
Mélyül az éjszaka kútja.

Álmom

Álmom: a ringó
alkonyi fényben
angyali felhők
isteni égen.
Állnak az órák,
itt az öröklét,
végre kimondták
rám az örökké-t,
nem fenyeget már
volna-e, hátha,
nincsen esélyem
bűnre, hibára.

Kőbe, fába...

Majd ha kőbe, földbe, fába,
majd ha már csak éjben árnyék,
a még szomjazom szavakra,
hallgatnálak, mondanám még...

Elveszítve, nem találva,
– tán nem is volt! – veszni hagyva
hosszú út még kőbe, fába.
Ma még szomjazom szavakra.

Tékozló

Nem volt túl nagy örökrész, Atyám,
ami szétfolyt kezeim között,
bár kevés sem. Ennyi. Úgysem adsz már
újabb esélyt, még egy ifjúságot,
s el sem veszel – Te sem vehetsz! – a múltból.

Látod, Atyám, végül visszatértem.
Üres kézzel, túl a kevés öröm
s túl a tenger szégyen útjain,
alig látó, trachomás szemekkel:
a hajnalt még épp felismerem,
de szájalmat szeretettől, vágytól
megkülönböztetni nem tudok már.

Nos hát, Atyám, most, hogy visszatértem,
barmot ne vágj, ne verj csapra hordót,
jóraivaló fivéremet se bánts meg,
csak, míg élek, türelemmel viselj el!

Herbszt Zoltán

Vers

Magadhoz mérettél.
Közös sorsod van a
hómezőn károgó varjakkal.
Kidoboltak minden faluból,
soha nem alhatsz már
meleg szénát zizegtető
padlásokon, se
szalonnás szájjal csókolt
szüreti menyecskék ölén.
Nótásszemű zsvány vagy,
ellened prédikálnak
a vecseryés harangok.
az ablakon-benézők
sóhajával lépsz tovább
mert csavargó hitedet
sáros dűlőkre zárják ki
a tűzhelyes szobákból
feketekendős vénasszonyok.

Úton Toboso felé

Lovamnak lassan mankók kellene
Felettem gyűlnek kámzsás fellegek
S mint vaspatkó jégen,
Számban elcsúszik a szó
Utam vége Toboso.

Összeötykölt szívemnek fájhat ez
Széthullanék de tart a lovagi mez
Pókos lábak visznek,
Rocinantém furcsa ló
Utam vége Toboso.

Öreg földünk havat szórt fejére
Hamar beért a szelek vetése
Ha meghalok is, ne félj
Hozzád elvisz a hó
Utam vége Toboso.

Szindbád

Szindbád! a hegedű szóljon még,
sör tetején felhő legyen
s a marhahúson vörös szósz
mint egykor terítő az ágyakon.

Szeretted a húst, Szindbád,
hónál nem feketébb húst,
de szeretőd gyertyát vittek
a templomba csókod után.

Még egyszer szeretni az őszben!
nedves levél esik a szádra
mikor felhúzott szoknyánál
megcsókolod egy nő combját.

Szindbád, aztán besötétül
szoknyaként hull fejedre az éj,
szépen őszült hajadat
már csak bogarak fészülik.

Geometrián túl

a kockák elvesztették kiterjedésüket
a tér mint fogalom megszűnőben van
a sík papírlap-modelljén (mint vers) élek
ábráimhoz nem férközhet halál

ábráimhoz nem férközhet halál
szabadságom modelle az egyenes
e metszet-létben végtelen vagyok
a kiterjedés elvesztette kockázatát

Hegyi Ferenc

Ne vigy minket a kísértésbe...

(Részlet)

Mukkanni sem tudott, csak hevert a szőnyegen. Vele szemben a magasban, a beépített szekrény felső részének két kis ajtaja már nem mozgott. Ajaj, mióta feküdhetsz itt? Lehet, hogy fel sem tud állni többet? Kezével megtapogatta, mi nyomja oldalt a lábát? Hát persze, a bőrönd. Azt akarta bevágni a mennyezet alatti polcra, mikor a lendülettől elmozdult alatta a szék. Rossz ötlet volt ráállni! Most már mindegy. Fel kellene kelnie, nem feketet itt ítéletnapig! A háta sajogni kezdett. Kérdés, tudja-e mozgatni minden tagját? Próbaképp elfordította a fejét jobbra. Sikerült! De mi ez? Két fekete nadrágszárát látott, amelyet feljebb fekete zakó, és vigyorgó, fekete hajjal keretezett férfiarc követett. Behunyta a szemét. Nagyobb a baj, mint gondolta! Hiszen mikor hazajött, bezárta maga mögött az ajtót. Ha mégis van itt valaki, aki csak áll csendben, mozdulatlanul mellette, az csak hallucináció lehet! Rádásul, mintha apró szarvak álltak volna ki a fickó fejéből? Biztos megsérült az agya, ahogy lezuhant!

Óvatosan kinyitotta újra a szemét. Hátha, hátha már csak a fal lesz ott, amint illene! Aztán belehasított a kétségbeesés. Vége mindennek, hiszen megint az orra előtt libeg a fekete nadrágszár! Vagy mégsem? A szekrény olyan, mint máskor, a kezét is jól látja, ha az arca elé emeli!

– Mit keresel itt? – zendült ekkor bal felől a kérdés, amit, erejét összeszedve épp fel szándékozott tenni a fekete öltönyösnek. Jesszusom, már hangokat is hall!

– Kérdezhetném én is, barátom, de én toleráns vagyok! Ha itt vagy, hát itt vagy. Jut hely mindenkinek – válaszolta kissé foghegyről a fekete nadrágszár.

Kész örület! Mi folyik itt?

– Tévedsz! Nekem itt hivatalos státuszom van! Neked nincs! Szóval, addig lépj le, míg panaszt nem teszek! – zengett bal oldalról.

Ingerülten arra fordult, és könny szökött szemébe. Két fehér nadrágszár állt ezen az oldalán, amelyet fehér zakós, szőke férfi viselt! Itt döglök meg magányosan, víziókat kiváltó fejszerűléssel, tehetetlenül a padlón? – hasított belé minden eddiginél erősebben a rémület. Vagy ez már meg is történt? Egyetlen lendülettel felült. Tud mozogni! Nem törődve sem fehér, sem fekete látomással négykézlábra állt a szőnyegen, majd lassan felegyenesedett. Imbolygó járással a konyha felé vette az útját. Iszik vizet, az majd rendbe hozza! Kitisztul tőle a feje. A jó hideg víztől – csak elérjen odáig! Még pár lépés...

– Ahogy itt feküdt, azt hittem, már mehetek is vissza – heherészett mögötte egy reszelős hang.

– Így is mehatsz! De azonnal! Teljesen felháborító, hogy betoppansz ide, s úgy teszel, mintha ez lenne a dolgok természetes rendje – harsant a válasz.

Gábor majdnem elvágódott, úgy igyekezett a csaphoz. Reszkető kézzel előszedett egy poharat, színültig engedte, s hatalmas kortyokban döntötte magába tartalmát. Valamilyen ismeretlen okból úgy vélte, ennek hatnia kell a hallucináció ellen! Aztán – biztos, ami biztos – a halántékát is benedvesítette. Végül rátámaszkodott a mosogatóra, és feszülten figyelt. Csak a hűtőszekrény duruzsolt. Vajon elmentek? Még, hogy el? Teljesen meghibbant! – markolta meg keményen a mosogatópult szélét. Ahhoz itt kellett volna lenni, ami képtelenség! Megtapogatta hátul a koponyáját. A bőre érzékeny volt, de a keze nem lett véres. Mégis itt belül van a baj – simogatta meg a fájó részt. Innen vetülnek eléje a káprázatok. Talán agyarázkódást kapott? Orvoshoz kell fordulnia... De előbb bemegy a hálószobába, és ledől kicsit.

Kivánszorgott a konyhából, aztán félve körülnézett a hosszú, széles előszobában, ahol a baleset érte. Sehol senki, csak a bőrönd hevert ott, ahová leesett. Nagyot sóhajtott. Talán megússza? A háta ismét megsajdult. Becsoszogott a hálóba, és végigdőlt a nagy franciaágyon. Majd nyögdecselve hasra fordult. Így talán jobb lesz?

Feküdt, mint egy darab kő. Hát, máshogy tervezte a mai napját! – gondolta keserűen. Mégis ki kellett volna bányásznia a sok egymásra hányt holmi mögül azt a létrát! Nagybátyjának persze lehetett volna annyi esze, hogy előrébb hagyja, és nem dugja a sok vödör, partvis, seprű, asztalka, miegymás mögé. A létra ugye, bármikor kellhet... Eh, mindegy, ő volt az ostoba. Először lehetne zavartalanul egyedül ebben a hatalmas lakásban, s akkor összetöri magát, mikor Károly bácsiék végre elhúztak Amerikába! Már hetek óta mindig közbejött valami, de tegnap végre felrakta őket a repülőre. Négy évig övé a lakás! Hivatalosan csak őrzzi, ám ténylegesen ő rendelkezik minden felett. A szűk albérlet után elterpeszkedhet ebben a hatalmas, négyszoba-hallos, erkélyes birodalomban. Ingyen! Igaz, a rezsit neki kell fizetnie, de nincs főbérelő! Bár Márta néni biztos főzne neki most teát, talán még borogatást is tenne a hátára?

Keserveset sóhajtott. Kelljen fel, és készítse el maga? Majd talán később. Ráér vele, ma már aligha megy el hazulról. Kérdés, holnap, hétfőn, képes lesz-e bemenni munkahelyére? Egyáltalán, mi várja a minisztériumban? Három napja van szabadságon, plusz a hétvége, ez nagy idő. Fél év alatt, mióta itt dolgozik, már négy átszervezést megélt. Ki tudja, mit eszeltek ki, míg távol volt? Melyik emeleten, osztályon, irodában van éppen az íróasztala? Eszébe jutott az az idősebb kolléga, aki hosszú ideig a folyosón üldögélt, mielőtt elküldték. Aligha heverészhet itthon, bármilyen rosszul is érzi magát! Megtapasztalta már, milyen fontos a jelenlét. Reggelig egyébként is sok idő van, addig még rendbe jöhet! Ez a gondolat megnyugtatta, kisvártatva elaludt.

Mintha csak erre vártak volna, a fehér és fekete öltönyös alak az ágya szélére ült. A fehér ruhás rosszkedvűen hol Gáborra, hol társára nézett.

– Fel nem foghatom, miként járulhattak hozzá fent, hogy te is állandóan a védecem mellett legyél?– mondta kevésbé zengő hangon.

– Háttérmegállapodás – vigyorgott képébe a fekete öltönyös. – Békélj meg vele, nézd az előnyös oldalát! Ketten kevésbé fogunk unatkozni.

– Lehetetlen megbékélnem! Én azért vagyok itt, hogy pont azoktól a hatásoktól védjem, amit te képviselsz.

– A lezuhanástól védted volna meg! Na, persze, ahhoz jelen kell lenni. De te sehol se voltál! Miféle őrangyal az ilyen?

– Még az előző helyemen tartózkodtam. Á, mit magyarázkodom én egy ilyen sötét alaknak?

– Tetszett a kis csaj, mi? Nehezen hagytad ott. Természetesen megértem. Bár azt hittem, nem nélküliek vagytok.

– Micsoda alávaló feltételezés! Nekem minden rám bízott személy egyaránt fontos.

– Ezért helyeztek át, mi? Tudod, minket bevetés előtt ellátnak kellő információval, szóval hiába szövegsz!

– Ti megfigyeltettetek engem? Ez felháborító! Azonnal panaszt teszek!

– Jaj, hagyd már ezt! Hol éltél eddig? Így megy ez oda és vissza! Azt hiszed, a feletteseid nem tudtak róla? Azért mozdítottak el a helyedről, mert észrevették. Az viszont meglepett, hogy pont téged találtak alkalmasnak a reformkísérletünkhöz partnernek. Ráadásul fel sem világosítottak róla előzetesen? Szép kis vircsaft lehet nálatok!

– A főnökeim mindig mindent alaposan megfontolnak, meggondolnak! Biztos jó okuk volt rá.

– Ámen, akarom mondani: bravó! Lojális válasz.

Pillanatig csend honolt, aztán Gábor álmában nyöszörögni kezdett. Az angyal részvétellel nézte. – Szegény, nagyon fájhat neki! – mondta, majd kíváncsian a fekete ruhás felé fordult. – Pontosan mi a lényege ennek a reformkísérletnek?

– Neked most se mondtak semmit?

– Csak annyit, hogy viseljelek el. Ezért kérdezem!

– Hát a hivatalos szöveg róla elég hosszú meg hangzatos. A személyre szóló ügyintézés hatásosságáról, az egyéni vágyak, ambíciók fokozott figyelembevételéről, az önzés sokszínűségéből az adott személyiséghez legjobban illők fejlesztéséről, ápolásáról, a rontás, romlás elszemélytelenedésének megállításáról szól a hablaty, de – magunk között – szerintem a reformunk nem áll másból, mint a mennyei megoldás leképezéséből. Az őrangyalok mellett legyenek örördögök is a halandók mellett! Egyelőre csak néhány helyen vezetik be ezt a megoldást, ezért kísérlet. Azt hiszem, mi vagyunk az elsők.

- Vajon mivel érdemeltük ki?
- Gondolod, hogy ez jutalom? Ha befuccsol a kísérlet, vagy csupán mást gondolnak róla a döntéshozóink, könnyen válhatunk égiekkel, pokolbeliekkel kollaboráló, kiközösítendő figurákká!
- Sötéten látsz. Mi van, ha elsőségünk oka nem bennünk rejlik, hanem a srácban? Lehet ő a kiválasztott!
- Ez a balfácán, aki még a saját bőröndjét sem tudja baleset nélkül elrakni?
- Mégis ő mellette ülsz, velem együtt! Ide küldtek, ahogy engem is! Pedig, tudod, hány emberre jut manapság egy őrangyal? Jó, ha százra! Hiába, itt a Földön demográfiai robbanás van, a világegyetem meg tágul. Magam is, átképzésem előtt, egy másik buborék-univerzumból lettem áthelyezve. Elmondhatatlan, mennyivel egyszerűbb volt az anyagi részecskék átalakításával bajlódni!

Az ördög hümmögött, arra gondolt, lám, az égieknek mennyivel nagyobb a játéktere! Ő bezzeg, mindig csak a földiekkel foglalkozhatott. Néha csoportokkal, olykor egyénekkal, de olyan utasítást még sohasem kapott, hogy huzamosan egyetlen ember mellett tevékenykedjen! Nézte az ágyon békaként elnyúló fiatalembert. Vajon mit kezdhet majd vele?

Devecseri Zoltán

Tánc után harmadnapon

– *Markó Iván Madarainak* –

(ENTRÉE)

Madarak voltunk volna, röppenők,
 egymást felhőkig szöktetők:
 suhanásunk a teljesült
 ég ígéretével egyesült
 – voltunk-vagyunk;
 voltunk, vagyunk –
 Voltunk, ha volt, hát lehetne,
 világrészeket tegezve
 vagyunk a sárba bevetve...
 Szállunk alá és kilátunk-e
 bitangolt ültetvényeinkre,
 miközben mondjuk, bizony
 mondjuk: a látás büntetés
 s az a néhai mély-
 fehér égi esély
 emlékezete szárnyainkról
 siratóasszonyaink kitárt
 száraz szeméig ér:
 ők ellátnak mindenüvé,
 hová a f á j d a l m a k ú t j á n
 még eljuthatunk.

(FINÁLÉ)

m a d a r a k voltunk,
 f ö l d r e s z á l l t u n k :
 ormótlan ugrással édeni
 kinetográfánk
 szakadatlan éled, s félek,
 a maradék földi letaszítja
 a mégkevesebb égit!

Boton benyújtott kalap

(Invokáció)

Sérülök, arcomba fénypenge vág:
októberbe-késő gyümölcsvirág
segíts megteremteni ez Írást!

Foldozni napokat, ostort fonni
csönd-üszkők túlerejével
verekedni meddig, hová
indulva tarisznyátlan
Közép-Kelet-Európa
kihagyó-szívverésű holdudvarán?

Tátogom, vacogom: a sírás
évszaktalan arcomról leolvadt,
füst kígyózik koszorúeremre
s még csókok, még, még...
Még kevés halottam van,
a földtelen földönfutók,
csecsemőhalott fehérvirágok,
világtalanok, látó vakok
– szemük és szavuk vagyok
mondanám, ha elég lenne
az alászálló szó, s ha a
hívatlan beköszönő
botra tűzött kalap
bebocsáttatna verset, embert
valahová: itt a földön is –

Születésem

Az úgy volt, rozsba feküdt
párjával egy lány

rozskenyér-sütésnél
karján bőgtem én -

Márciusi én/ek/em

„Hol voltak (...-k, B-ék), mikor mi a falhoz állítottak méltóságával néztünk ellenségeink szemébe!”

(Csóri Sándor)

Azt írja az újság(ban Sándor György),
 „... a magyar nyelv megint szép lesz?
 Méltó régi nagy híréhez?”
 Tegyük föl: tizenötödikéhez.
 Sóhajunk hosszú, de véges
 – verset ígértem:
 hat–jegenyés csészében hűtöttem kávé,
 hajnali mérget s hajoltam
 március–csiholó lapomra, ám
 lépéshátrányba kerültem:
 virágaim hazamenekültek
 lakó–falum diszkódobozából,
 – nem reményelhetek
 alkalmi segílyt, úgymint
 víz, emberkéz tápsó–óvadéka
 ... már-már verssé
 bűvölték meddőségemet:
 bizony mondom: leveleik
 háromannyira merészkedtek
 azóta – példák,
 anyám szobájában családtagok – –

s mint lenn délen a társat
 bujtatják a kontár–forradalmárt,
 ki hobbikertjében kapálgat...!
 Ennyit tehet, s kérdőjelek
 görbületét feszegeti és
 patétikus záradékként felel
 egy alig bővített mondatot:
 Mert alattvaló most se vagyok,
 MÁRCIUS ÁTTELEL

MÉGIS (!)

(A versek a Kráter Kiadónál hamarosan megjelenő Zsindelyszárnyakon című kötetből valók)

Czethoffer Csaba

Utassyáda

Hazád mostohán kitett
a világ küszöbére,
kilökte apádat, és
fiad is rég az éjben,

ahol a pokolbugyrok
alján tébolyba zárva,
a baljós mennybolt alatt
lobogtál, csillagárva,

s most hogy legyűrt a Végzet,
s Március Örökifját,
temet e földi katlan,

Utassy József költő,
irigyed lett az Isten,
mert versed: halhatatlan...!

Őrszem az őszben

Hősök Példája a mércét
tündöklőn magasra rakta –
fölötte kell átsuhannunk
és nem átbújunk alatta.

Szóljon e g y e n e s e n a Szó,
az Igazság álsruhása:
ne vetemedjen a b e s z é d
cinkosok közt árulásra!

Októberi máglyatűz fűt,
kardpengeként villan tollam,
s a Főnix hűlt hamujából
az Ének az égre lobban.

Véres rongycsomók a felhők,
vakít a Nap lemenőben –
magányos jegenye, álllok
helyemen: őrszem az őszben.

S kapaszkodván, úgy fogódzom
levegőbe s kortalajba:
a ránk testált Történelem
talpatatnyi földdarabja,

ez itt: a Hazám.

Ki visszamárciusodom

Nem kívánok meghalni, nem,
ahogy többnyire senki sem,
csak a szerkezet romlik el,
hát nincs mit tenni, Istenem:

szétporlik túlhajsolt szívem.

Mikor rohamozza a szél
és zörög a száraz levél,
látom a költőóriást,
föltámadt Szabadság-Remény:

átszeli a kukoricást
a ledőfött Petőfi – ÉL!

Fut az idő-szekér, szalad,
összetöri csontvázamat,
s mintha rejtőznék hallgatag
a föld fölött, az ég alatt:

vers villantja majd arcomat.

Hideg éj jön, esteledik,
hosszú a tél, s kikeletig
amiről a mag álmodik,
sokkolva szunnyadó porom:

leszek fénylőn a sokadik,
ki visszamárciusodom!

Rigók szavalják

Szív-oldalamon vers-kokárda.
Magyarnak lenni: életézés –
válasz Március Idusára.
Szabadságunk: költői kérdés.

Lobog a világ ablakában.
Ahogy fölsuhog, soha szebben!
Lüktet tar fáim mellkasában:
rigók szavalják kinn a kertben.

Böröndi Lajos

Rendületlenül

Hazádnak rendületlenül légy...
Mi az, hogy haza?
Kölcsey, Vörösmarty, Arany,
Illyés, József Attila, Baka?

Liszt, Bartók, Kodály, mennyi
vers, festmény, muzsika!
Templom, várrom, mohás ha-
tározlop, virágok illata.

Nyelv íze, szavak édessége,
mézé, sötét boré, eceté.
Őrtornyok szem villanása,
görcs belül, a félelemé.

Múlt iszonyú mély kútja bele-
nézel sötét víz csillan odalenn.
Ez is haza, kín és gyönyör,
újból és újból föllobbanó szerelem.

Rendületlenül? Légy híve? Hisz
választás nincsen, tudod.
A jelent megnyered, bár a
jövőt lehet, hogy elbukod.

Leng az inga, a napos oldalt
fölváltja az esős.
A vers megvéd, gondolod, csak
légy kitartó és erős.

Mennyi felhalmozott kincs, ez
is a haza.
Haza a magasban? Belül és
Kint? Lent és fent? Illyés igazá?

Forgószélben állsz, látod és
Érzed, hogy minden összedül.
Vagy csak változik? (Reméled.)
Hazádnak rendületlenül.

Föltépet boríték a tavasz

A megmosdatott rét, akár a reggel
frissen, s éhesen ébredő vadállat.
Nyers fények ébrednek a szemekben,
s a testben nyújtózó vágjak.

Élni akar minden a hosszú tél után.
Csak ámulok és nézem a tavaszt.
Irigyen és kétségbeesetten, hogy mindig
más arcot mutatott 56 év alatt.

S hogy e recsegő ropogó világban
Milyen semmiség mit ember alkotott.
„Van időm” – súgja valaki babitsi hangon,
„Van időm, én várhatok.”

Kint esik, az üvegen túli táj
ízeit érzem ajkamon.
Föltépet boríték a tavasz, csupa
eső és napsütés. És csupa izgalom.

Január dideregtet

Kis keresztet farigcsál a gyermek,
azzal játszik.

Keresztek sűrű erdején át jut
hazáig.

Apák, nagyapák sírja fölött ha
semmi nem világít,
e játék kereszt legyen rájuk
emlékezés, vezesse őket hazáig.

Keresztek belül és kívül,
minden csupa kereszt.
Ha ez sincs, akkor végleg elejti
őket az emlékezet.

Haza kereszttekből, Dontól
Isonzóig.
Beomlott sírok, múlt, emlékezet,
hallgatástól a kimondott szóig.

Január dideregtet, keresztet
farigcsál a gyermek.
Fölszögelve ott van mindegyiken
a megfeszített nemzet.

Balaton télen

A hullám belefagyott a képbe, s a megdermedt
táj ragyogott, mint a gyémánt, amikor fény érte.
Lehullott a Nap, s besötétedett,
s szemközt fölragyogott Máriafürdő nyakéke.
S Berény gyöngyei szikrát vetettek a holdsütésben.
Vonyarcig ért a két falu fénye.

Én néztem a szemközti sötétbe hulló tájat.
Nézem már ezer éve